

॥ ९ ॥ संमूर्छितेवद्विशोभास्पांशमेवप्रजज्वालअशोभत ॥ १० ॥ सर्वश्वेतेवेति पांचालीद्रौपदीवरर्षभंवरणीयंपतिश्रेष्ठंभीमसेनंउपलक्ष्यवासितेवपुष्पिणीत्वेनकामातुरेवउपातिष्ठतसमीपेस्थितवती ॥ वस्तुतो नकामातुरा किंतु द्वेषातुरैवेति भावः ॥ तत्र दृष्टान्तद्वयं ॥ इवशब्दः काकाक्षिवदुभयत्र संबध्यते सर्वश्वेतेव माहेयीव चेति ॥ सर्वश्वेतावकीयथा कामातुरावरर्षभं पतिमिति एकः ॥ तस्याः कामातुरत्वे हेतुः ॥ वनेजातेति जलेजाता तेन जलसामीप्येन लब्धाहारत्वेन उन्मत्तत्वं सूच्यते तथा माहेयीगौः सापि वासिता सतीवरर्षभं सांडबलीवर्द्धतस्या अपि वासिता त्वे विशेषणं त्रिहायणीति त्रिवर्षा हि गौर्यौ वनारूढा कामातुरा च भवति अन्येतु श्वेतः सितेराजहंसैकैलासे द्वीपभूपयोरितिकोशमुदाहृत्य सर्वश्वेताहंसीति व्याचक्षते तत्र सर्वपदं व्यर्थं हंसस्य लोहितलोचनास्य चरणत्वात् त्रिकूलं च यद्यपि त्रिहायणी त्रिवर्षा गौरिति च कोशात् त्रिहा

यस्यां भीमस्तथाशेते मृगराज इव श्वसन् ॥ तस्यारूपेण साशाला भीमस्य च महात्मनः ॥ ९ ॥ संमूर्छितेव कौरव्यप्रजज्वालच तेजसा ॥ सावै महानसंप्राप्य भीमसेनं शुचिस्मिता ॥ १० ॥ सर्वश्वेतेव माहेयीवनेजाता त्रिहायणी ॥ उपातिष्ठत पांचाली वासितेव वरर्षभं ॥ ११ ॥ सालतेव महाशालं फुल्लं गोमति तोरजं ॥ परिष्वजत पांचाली मध्यमं पांडुनंदनं ॥ १२ ॥ बाहुभ्यां परिरभ्यै नंप्राबोधयदनिदिता ॥ सिंहं सुप्तं वने दुर्गे मृगराजवधूरिव ॥ १३ ॥ भीमसेनमुपाश्लिष्यदस्तिनीव महापीयान्भार्यामालभ्य जीवति ॥ १४ ॥ ससंप्रहाय शयनं राजपुत्र्या प्रबोधितः ॥ उपातिष्ठत मेघाभः पर्यं केसोपसंग्रहे ॥ १५ ॥ अथाब्रवीद्राजपुत्रीं कौरव्यो महिषीं प्रियां ॥ केनास्यर्थेन संप्राप्ता त्वरितेव ममांतिकं ॥ १६ ॥ न ते प्रकृतिमान्वर्णः रुशापांडुश्च लक्ष्यसे ॥ आचक्ष्वपरिशेषेण सर्वविद्यामहं यथा ॥ १७ ॥ सुखं वा यदि नः पुनः ॥ २० ॥ शीघ्रमुक्त्वा यथाकामं यत्ते कार्यं विवक्षितं ॥ गच्छ वै शयनायैव पुरा नान्येन बुध्यते ॥ २१ ॥ इति श्रीमहाभारते विराटपर्वणिकीचकवधप० द्रौपदीभीमसंवादे सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ ॥ ६३ ॥

यणीपदेनैव गौर्लभ्यते तथा पितृकामातुरत्वज्ञापनार्थमुपक्षीणं स द्विशेष्यसमर्पकं पदांतरमपेक्षत एवेति न व्यर्थं विशेषणत्वं अन्ये व्याख्यानप्रकाराः सर्वेऽनेनैव दोषेण यस्ता इत्युपेक्षिताः ॥ ११ ॥ मध्यमं पांडुनंदनं भीमसेनं यमयोः सहजातत्वेन पौर्वापर्याभावात्तौ कनिष्ठावेव युधिष्ठिरो ज्येष्ठ एव मध्यमत्वं भीमार्जुनयोरेव विश्रांतं तत्रापि अत्र प्रकरणात् अर्जुनस्य संप्रतिपुंस्त्वाभावाच्च मध्यमत्वं भीमसेने एव मुख्यमित्याशयैर्नैवैतदुक्तं परिष्वजत पर्यष्वजत आलिङ्गितवती ॥ १२ ॥ १३ ॥ गांधारं स्वरविशेषं मूर्च्छंती मूर्च्छयंती ॥ १४ ॥ १५ ॥ सोपसंग्रहे सतूलिके ॥ १६ ॥ १७ ॥ विद्यां जानीयां ॥ १८ ॥ ज्ञास्यामि उपायं चितयिष्यामि क्षमं योग्यं ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ इति विराटपर्वणि नैल० भारतभावदीपे सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥